

П л а н

- 1) Жыў у адным лесе Вожык.
 - 2) Падчас паходу па сцяжынцы.
 - 3) Каля возера.
 - 4) Матуліна любоў.
 - 5) Падман.
 - 6) Нечаканая сустрэча Вожыка з дзяўчынкай.
 - 7) Сорам за няўдалую хітрасць.
- Падрыхтуйце пераказ твора па складзеным плане.

ПРЫКАЗКІ

- Добрае дзіця бацькоў думкі згадвае.
- У няпраўды ногі кароткія.
- Адзін раз зманіш — другі не павераць.

Творчае заданне. Уявіце сябе мастаком-мультыплікатарам. Пры жаданні можаце стварыць малюнкавы сцэнарый мультфільма паводле казкі «Хітрун». Выканайце заданне ў творчых групах. Абмяркуйце з аднакласнікамі, што будзе ў вашым сцэнарыі (якіх герояў і якія эпізоды будзеце адлюстроўваць і інш.).

Успомніце. Якія творы пра сям'ю вы чыталі? Якімі рысамі характару звычайна вызначаецца асоба таты ў вершах, апавяданнях і казках?

Лáva — шырокая дошка на ножках для сядзення.
Налёта (разм.) — будучым летам, у будучым годзе.

Чорны дзень — цяжкі, змрочны час для каго-небудзь.
Каморка — бакавы пакойчык у вясковай хаце, дзе звычайна захоўвалі запасы ежы, адзення.
Гумно — вялікі халодны будынак для складвання і абмалоту збожжа.

Стары бацька

Беларуская народная казка

Даўней было так: як састарэе бацька, то сын завязе яго ў глухую пушчу ды і пакіне там...

Вось аднаго разу павёз сын бацьку ў пушчу. Шкада яму бацькі: моцна любіў ён яго. Але што зробіш? Не павязеш — людзі смяцца будуць: старых, скажуць, звычай ў трымаецца. Яшчэ з сяла вьганяць...

Едзе ён так маркотны, аж бацька і кажа яму:

— Няўжо ты, сынку, мяне, старога ды нядужага, аднаго ў пушчы пакінеш?

Падумаў сын, змахнуў слязу і адказвае:

— Не, бацька, не пакіну. Уночы прыеду па цябе, забяру і буду даглядаць да смерці ў цёмнай каморцы, каб ніхто не бачыў.

Так сын і зрабіў. Як прыйшла ноч, прывёз ён бацьку з пушчы ды схаваў у цёмнай каморцы.

Неяк здарылася няшчасце: град усё жыта выбіў, і няма чым нават новага пасеяць.

Прыйшоў сын да бацькі ў цёмную каморку, бядуе:
— Што рабіць? Не пасеем жыта — і налёта без хлеба будзем.

Бацька кажа:

— Не, сынку, пакуль я жыў, без хлеба мы не будзем. Слухай мяне. Як ты быў яшчэ малы, тады я гумно ставіў. А ў тым годзе быў вельмі ж добры ўраджай. Дык я немалочаным жытам гумно накрыў. Здзяры страху, абмалаці і будзеш мець насенне.

Сын так і зрабіў. Садраў страху з гумна, абмалаціў і пасеяў увосень жыта.

Суседзі дзівяцца: адкуль ён насенне ўзяў? А сын маўчыць, бо нельга ж прызнацца, што гэта стары бацька яму дапамог.

Прыйшла зіма. Няма чаго есці. Зноў ідзе сын да бацькі ў цёмную каморку.

— Так і так, — кажа, — давядзецца з голаду паміраць...

— Не, — адказвае бацька, — з голаду не памром. Слухай, што я табе скажу. Вазьмі рыдлёўку ды пакапайся ў хаце пад лаваю. Там я некалі, як быў яшчэ малады і дужы, закапаў трохі грошай на чорны дзень. Жыццё, сынку, пражыць — не поле перайсці: усё можа здарыцца. Так я думаў, так і рабіў.

Зарадаваўся сын, выкапаў бацькавы грошы і купіў збожжа.

Сам з сям'ёю хлеб есць ды яшчэ і суседзям пазычае. Вось яны і пытаюцца ў яго:

— Скажы нам, браце, адкуль ты хлеб бярэш?

Б *Пафантазіруйце.* Ці прызнаецца сын аднавяскоўцам у парушэнні даўняга звычаю? Чаму?

Прызнаўся сын:

— Бацька мяне корміць.

— Як жа так? — дзівяцца суседзі. — Ты ж завёз свайго бацьку ў лес.

— Не, — адказвае сын, — я не зрабіў так, як вы робіце, а пакінуў бацьку пры сабе дажываць век. Затое, як прыйшла бяда, — бацька мне і дапамог. Старыя людзі большы розум маюць, чым маладыя.

З таго часу перасталі сыны бацькоў у пушчу вазіць, а пачалі пад старасць шанаваць іх і даглядаць.

- **1.** Вызначце персанажаў казкі. Хто з'яўляецца яе галоўным героем?
- 2.** Чаму сын парушыў старадаўні звычай?
- 3.** Якія няшчасці выпалі на долю жыхароў сяла?
- 4.** Хто дапамог сям'і выжыць у цяжкія часы? Якім чынам?
- 5.** У якім сказе заключана асноўная думка казкі?
- 6.** Знайдзіце ў творы прыказку. Растлумачце яе сэнс.
- 7.** Чаму можна павучыцца ў герояў гэтай казкі?

Творчае заданне. Размяркуйце ролі і выразна прачытайце казку па асобах.

Клопат аб пажылых — гэта абавязак маладых. Хто з вас гатовы стаць сябрам для адзінокага пажылога чалавека? Чым вы можаце дапамагчы яму ўжо зараз?

ПРЫКАЗКІ

- Бацька і маці ад Бога ў хаце, хто іх зневажае, дабра не знае.
- Шануй бацьку з маткаю: другіх не знойдзеш.
- Не ўсё ж на бацькавай шыі сядзець, пара і свой розум мець.
- Бацькоў слухаць — гора не знаць.
- Татава хата ўсім багата.

Штогод 1 кастрычніка ў нашай краіне адзначаецца Дзень пажылых людзей. Пажылыя грамадзяне многае робяць для таго, каб наша Айчына развівалася і квітнела. Да свята прымеркавана акцыя «Павага. Клопат. Адказнасць», падчас якой адзначаюцца заслугі пажылых людзей. У школах праходзяць сустрэчы з ветэранамі педагогічнай працы. Моладзь рыхтуе сувеніры і віншуе сваіх дзядуляў і бабуль.

